

IKARAJIITZI

Isankinatakoitziri Israel-iiti

1 ¹Okanta apitita-tsiri osarintsi isitowan-tajari Israel-iiti Apitantoniki, irootaki itarori kitaitiri, apitita-tsiri kasiri ithonkan-taita-karori tasorintsi-thaanti. Anta Kitoochiintoniki, ari yapiitajiro Pawa iñaanatajiri Moisés tasorintsi-thaantiki, ikantajiri: ²“¡Moisés! Pinthonka pisankina-takotiri maaroni pishininka-payi, maaroni tsika ikaratzi ishininka-tawakaajiita, aajatzi iwaisatziti-payi. Tima isankina-takotyaa aparo-payi iwairo maaroni sirampari-payi. ³Pitana-kyaaari pisankina-takotiri tzimain-tsiri 20 isarintsiti, pinthonkiri maaroni. Pinasiyi-takyaari awiroka pisankina-takotiri jatatsini iwayirityaa. Pinkantiri Aarón yamitakotimi.”

kasiyakaawiri

6 ¹Ari iñaawaitaki Pawa, ikantziri Moisés: ²“Pinkamantiri Israel-iiti, pinkantiri: ‘Tzimatsi-rika aparoni sirampari, aajatzi aparoni kooya inkasiya-kayi-tyaanari naaka, impaitaitiri Kasiyakaawiri. ³Airo irakaiyitziri kachoyita-tsiri. Airo ithoyitajiro chochoki-payi kachokiyitatsiri, aajatzi okaratzi itasitaitziri^a ⁴Tima ainirora ikasiya-kaitanari naaka, intzita-kayi-tyaari okaratzi tzimatsiri iwitsikai-tziro chochoki-yitatsiri. ⁵Airo isinitai-tziro intotaitiro iisi, asi owiro osanthati iisi irojatzi onkaran-takyaari okaratzi ikasiya-kaitanari naaka, tima iriitaki yasitakai-takanari. ⁶Tima airo okantzi aajatzi intsitokyaari ikaratzi kamayita-tsiri.’”

Aminakitzirori kipatsi Owintiniki

13 ¹Ikanta Pawa iñaanatajiri Moisés, ikantajiri: ²“Pintyaanki aminai-tironi kipatsi Owintiniki, tima irootaki nasitakai-yaariri pishininka-payi Israel-iiti. Piyosiiti aparoni pikaratzi pishininka-tawakaajiita, jiwari iinayiti, iriitaki pintyaankiri”. ³Imatakiro Moisés ikantakiriri

---

^a 6.3-4 kachoyita-tsiri = [vino, vinagre]; chochoki = [uva]

Pawa, ityaankakiri ikaratzi iyosiitakiri, ipoñaanakaro otzisi-masiki Morontoniki. Tima ijiwariti inayitzi Israel-iiti. ⁴Iroka iwairo-payi ikaratzi iyosiitakiri: Yaminakiri ikarajiitzi icharini-payi Rubén, iyosiitakiri Samúa, itomi Zacur. ⁵Yaminakiri ikarajiitzi icharini-payi Simeón, iyosiitakiri Safat, itomi Horí. ⁶Yaminakiri ikarajiitzi icharini-payi Judá, iyosiitakiri Caleb, itomi Jefone. ⁷Yaminakiri ikarajiitzi icharini-payi Isacar, iyosiitakiri Igal, itomi José. ⁸Yaminakiri ikarajiitzi icharini-payi Efraín, iyosiitakiri Oseas, itomi Nun. ⁹Yaminakiri ikarajiitzi icharini-payi Benjamín, iyosiitakiri Palti, itomi Rafú. ¹⁰Yaminakiri ikarajiitzi icharini-payi Zabulón, iyosiitakiri Gadiel, itomi Sodi. ¹¹Yaminakiri ikarajiitzi icharini-payi José (aajatzi Manasés), iyosiitakiri Gadi, itomi Susi. ¹²Yaminakiri ikarajiitzi icharini-payi Dan, iyosiitakiri Amiel, itomi Gemali. ¹³Yaminakiri ikarajiitzi icharini-payi Aser, iyosiitakiri Setur, itomi Micael. ¹⁴Yaminakiri ikarajiitzi icharini-payi Neftalí, iyosiitakiri Nahbí, itomi Vapsi. ¹⁵Yaminakiri ikarajiitzi icharini-payi Gad, iyosiitakiri Geuel, itomi Maqui. ¹⁶Irootaki iwairo-payi ikaratzi ityaantakiri Moisés yaminaitiro kipatsi. Iriima Oseas, itomi Nun, iwajiniri pasini iwairo, ipaitajiri Josué. ¹⁷Ityaanta-jiitakiri Moisés yaminaitiro kipatsi Owintiniki. Ikantawakiri: “Pijajiiti pinkinanaki okatonkotzi Piryaarini, pintonkajiro anta otzisi-masi. ¹⁸Ari paminiro tsika okantawaita kipatsi. Piñiiri tsika ikantawaita nampitarori anta, sintsi-rika ikantajiita, oshiki-rika ikaratzi. ¹⁹Paminiri tsika ikanta iwankoyita, kamiitha-rika kipatsi, iroopiro-rika iwanko, oyosiitasita-rika iwanko-shita. ²⁰Kamiitha-rika oshooki pankirintsi, tirika onkamayiti. Tzimatsi-rika inchato-payi. Tonta-siri pinkantyya, kaari itharowaitzi. Pamayitajira chochoki okaratzi tzimatsiri anta.”

Tima owakira itanaaro okitho-paitzi chochoki-payi iraitziri.^b ²¹Ari ijajiitanaki, ipoñaanakaro Kitoochiintoniki yaminiro kipatsi, irojatzi Kaankiiriniki tsika okyaapiinta awotsi jatachari Manawiniki. ²²Ipampitha-tanakiro okatonkotzi Piryaarini, ariijiitaka nampitsiki Aripuro-taarini. Ari inampitarori anta Ahimán, Sesai aajatzi Talmai, icharini-payi Anac. Tima iroka nampitsi Aripuro-taarini, irootaki itarori inampitsi-taitaro, tzimakotaki okaratzi 7 osarintsi, ari yampoiwaitajiri inampitsi-titaro Sitowaarini-satzi Apitantoniki. ²³Tima ariijiitaka nijaatinkaki ipaitaitziri Tsintakiraani, ari ichikakotanaki apatsintakiro chochoki iraitziri. Tima apiti ikarawin-takiro yanatakotakiro incha-pankiki. Yamaji aajatzi okithoki pasini pankirintsi-payi.^c ²⁴Iriitaki paitana-kirori Tsintakiraani yoka Israel-iiti, tima ari ichikanaki apatsintakiro chochoki iraitziri.

²⁵Imatakiro yaminayi-takiro kipatsi, okaratzi imaakotaki 40 kitaitiri ipiyanta-yitajari. ²⁶Jaitijiitaki iñaapajiri Moisés aajatzi Aarón otzisi-masiki

^b 13.20 pankirintsi = uva   ^c 13.23 chochoki iraitziri = uvas; okitho pasini pankirintsi-payi = granados, higos

Morontoni saikatsiri anta Tasorinchaariniki. Tsika ipiyojiitaka aajatzi maaroni ishininka-payi. Ikamanta-pajiri tsika okanta yaminai-tziro, iñaakapajiri okithoki chochoki tzimatsiri anta. ²⁷Ikantapajiri: “Nomatakiro nariitaita tsika pityaan-takina. Ari oshookapaji oshiki pankirintsi, aajatzi ari itzimapaji oshiki ipiraitari. Iroka okithoki pankirintsi okaratzi shookatsiri anta.”^d ²⁸Iro kantacha, antari-tawato-payi ikanta ikaratzi nampitarori anta, antaro-payi onatzii inampitsiti, iroopiro iwitsika-yitziro iwanko-payi. Noñaakiri aajatzi anta icharini-payi Anac. ²⁹Irooma anta Piryaarini, ari inampitarori Otinkanaawini-satzi. Irooma otzisi-masiki, ari inampiyitaro Tharowan-taarini-satzi, Kayaawinisatzi, aajatzi Tonkaarisatzi. Irooma anta inkaari-thapyaaki aajatzi Owaryiinkaarini, ari inampitarori Owintini-satzi.” ³⁰Ari itzinaa-wako-tanaka Caleb, imairitawakiri maaroni ishininka-payi yapatotakiri Moisés, ikantanaki: “¡Aritaki aakiro irona kipatsi! ¡Aritaki amatakiro asitajyaaro!” ³¹Iro kantacha akanaki ikarajiitzi ijajiitaki anta, ikantzi: “¡Airowi! Airo aitsinampairi yonta atziri. Omapiro isintsi-yitzi irirori, tima yanaajai aroka-payi”. ³²Tira inkinkitha-tapaji kamiitha Israel-iiti ityaantai-takiri yaminaitiro kipatsi, ikantapaji: “Oshiki okowiinkatzi kipatsi naminai-tziri, ti onkamithati. Tima antari-tawato-payi ikantajiita atziri-payi ikaratzi noñaaki-tziri anta.”^e ³³Ari noñaakiriri aajatzi antari-tawato-pirori-payi atziri, iriitaki icharini-payi Anac. Ti nomonkara-tyaari naaka ikatziya, nokimi-matsi-takari naaka tsitsiri iñaakina irirori.”

Ikisimatantaki Israel-iiti

14 ¹Ari ikaimajii-tanaki Israel-iiti. Oshiki yiraawai-jiitaka tsitiniriki. ²Ari yitanaaro ikisima-tanajiri Moisés aajatzi Aarón, ikantajiitzi: “¡Tima onkawintha-witakai ankamajiitimi pairani Apitantoniki! ¡Tima onkawintha-witakai aajatzi ankamajiitimi aka otzisi-masiki! ³¿Paitaka yamantajairi Pawa aka yapiroitajai owayiri-taantsiki, inosikana-kiro owayiriiti ainapayi aajatzi awaiyani-payi? ¿Tima onkamiithati ampiyayitaji Apitantoniki?” ⁴Ari ikanta-wakaa-jiitanaka: “Thami amini pasini jiwatajaini. Thami ampiyayitaji Apitantoniki.”

⁵Ari ityirowanaka Moisés aajatzi Aarón ipiyojiitaka ishininka-payi Israel-iiti, yoiyootanaka kipatsiki. ⁶Ikanta Josué aajatzi Caleb, jataintsiri yaminai-tziro kipatsi, isaranakiro iithaari-payi iyotantai-tyaari oshiki okantzimo-siri-tanakari. ⁷Ikantanakiri maaroni ishininka-payi: “¡Omapiro okamiithataki kipatsi naminai-tziri! ⁸Iriirika Pawa nintakaironi, aritaki inisironka-takai ariitan-tyaari nampitsiki, arokataki

^d 13.27 Ikantai-tziri aka “Ari oshookapaji oshiki pankirintsi, aajatzi tsika itzimapaji oshiki ipiraitari.” Tima irootaki osiyarori ikantaitzi “itzimapaji oshiki yaarato aajatzi owaaki thomitsi, okimiwai-tapaaro ositowaa-tapaji nijaa.” ^e 13.32 Oshiki okowiinkatzi kipatsi naminai-tziri, ti onkamithati. = Iroka kipatsi naminai-tziri, oshiki oniyayi-takiri ikaratzi nampiwitarori anta.

asitajyaaroni. Tima ari oshookapaji oshiki pankirintsi, aajatzi ari itzimapaji oshiki ipiraitari.^f ⁹Titzimaita onkamiithati pinkisima-waitiri Pawa. Airo pitharowan-tawaitari nampitarori anta, tima airo añaakaa-nakari arokaiti. Tikatsi kisakowin-tyaarini yokaiti, ti isiyai arokaiti tzimatsi Pawa kimpoyaa-wintairi. ¡Airo pitharowa-jiitzi!”

¹⁰Ari inintajii-witanaka ishininka-payi ishimiya-tyaarimi mapi. Irojatzí okoñaatan-tanakari isintsinka Pawa tasorintsi-thaantiki, ithonka iñaayitakiro maaroni Israel-iiti. ¹¹Ari iñaanatajiri Pawa yoka Moisés, ikantajiri: “¿Tsika-paitima inkaratiro yasaryii-matana pishininka-payi? ¿Tsika-paitima inkaratiro ithainka-waitana noñaaka-yiwitakari kaari iñaapiin-taitzi? ¹²Ari iñaakiro mantsiyarintsi wamaanta-tsiri, napirotajiri ikarajiitaki. Irooma awiroka, aritaki noshikyaa-jimiri inkarati pincharini-tajyaari, ñaapiroki inkantajyaa yanaajiri ikarajiitzi yokapayi.”

¹³Iro kantacha yakanaki Moisés ikantanakiri: “¡Pawá! Aritaki inkimako-takiro Apitantoni-satzi onkarati pantiri, tima maaroni iñaayitakiro pairani pisintsinka paantaariri noshininka-payi. ¹⁴Aritaki inkaman-takiri irirori ikaratzi nampiyi-tarori kipatsiki. Tima ikima-kota-jiitakimi tsika pikantaka pairani pitsipa-takari noshininka-payi, pikanta-kaakaro iñaaporotimi. ¡Pawá! Awiroka tsimankanta-kariri minkori, pijiwatakiri kitaipaiti, irooma tsitini-paiti pipaama-takaakiro minkori kitainka-takota-kiriri. ¹⁵Aririka papirotakiri piwamaa-yitiri yoka, aritaki iñaawai-tanaki atziri-payi ikaratzi kimakota-kimiri, okaratzi panta-yitakiri, inkanti: ¹⁶‘Piña-matsitiri Pawa, ti imatatyiiro yasitakai-yaari Israel-iiti kipatsi ikasiya-kaakiriri pairani, yapirota-sitakari iwamairi maaroni otzisi-masiki.’ ¹⁷¡Pawá! Nonintzi piñaakantiro pisintsinka, pimonkaratiro okaratzi piñaawai-takiri pairani, pikantaki:

¹⁸ ¡Naakataki Pawa!

Tsinampari-tatsiri, Itako-piro-tantatyaari.

Nopyaako-tziri kaaripiro-yitatsiri, kinasi-waiyi-tachari.

Iro kantacha, airotzimaita nowawisaasitanaka nowasankitairi

ikaratzi antayitzirori kaari-pirori,

Nowasankitaa-wintajiri iyaari-pironka iriri,

Itomi, icharini, aajatzi itomi icharini. ¹⁹Tima omapiro pinisironka-tanta

awiroka, pimpyaako-tajiri iyaari-pironka yoka. Tima irootaki pimata-

piintakiri pamantajariri yokaiti Apitantoniki irojatzí aka tsika isaikaki.”

Iwasankitaitakiri Israel-iiti

²⁰Ikantanaki Pawa: “Kamiithataki. Tima nomatakiro pinintakiri, aritaki naripiro-tajiri. ²¹Iro kantacha, tima omapiro-tatyiiyaa nañii

^f 14.8 Ikantai-tziri aka “Ari oshookapaji oshiki pankirintsi, aajatzi tsika itzimapaji oshiki ipiraitari.” Tima irootaki osiyarori ikantaitzi “itzimapaji oshiki pitsi aajatzi oyaaki thomitsi, okimiwai-tapaaro ositowaa-tapaji nijaa.”

naaka, omapiro-tatyaa aajatzi nanaantaro nosintsinka maaroni kipatsiki. ²² Airotzimaita itzimaji aparoni ikaratzi ñaayita-kirori nosintsinka, ikaratzi ñaayita-kirori Apitantoniki kaari iñaapiin-taitzi, okaratzi nantayitakiri aajatzi otzisi-masiki. Tima inkarati apiipii-takirori yasaryii-matana otzisi-masiki, kaari nintatsini inkimisan-tajiro nokanta-witariri,^g ²³ airo iñaayitajiro kipatsi nokasiya-kaakiriri pairani iwaisatziti. Tima inkarati asaryii-mawai-takanari airo itzimaji aparoni ñaayita-jironi. ²⁴ Iriitaki nompiratani Caleb ñaajironi. Tima iriitaki nasitachari ikinkithasiritari, yawintaa-piro-takana. Irootaki nosinitan-tyaariri irirori yariitajyaa kipatsiki yaminai-tziri. Ari inampita-jyaarori maaroni incharini-tajyaari irirori. ²⁵ Iro kantacha, nonintzi pimpiyanaki onkitaiti-tamanaji pinkina-najiro otzisi-masiki pijatiro Inkaariki Kiraankaaro. Tima anta otaapiki, ari inampitarori Otinkanaawini-satzi aajatzi Owintini-satzi.”

²⁶ Aikiro iñaawai-tatzii Pawa iñaanatziri Moisés aajatzi Aarón, ikantziri:

²⁷ “¿Aikiroma namawita-tyiuro ikisima-waitanari yokaiti kaari-pirori-payi Israel-iiti? Tima nokimakiri ikisima-waitakina. ²⁸ Pijati pinkamantiri pishininka-payi, pinkantiri: ‘Iroka iñaani Pawa, ikantzi: “Omapiro-tatyaa, tima ari nonkanta-kaakyaaro awishimotimi okaratzi nokimakimiri pikantajitakiri pinkami.^h ²⁹ Inthonkyaa inkami otzisi-masiki maaroni antaritain-tsiri tzimain-tsiri 20 isarintsiti, ikaratzi sankina-takotain-chari, ikaratzi kisima-waitakinari aajatzi. Naryaa-masi inkantajyaa otzisi inkamayiti. ³⁰ Iriima Caleb itomi Jefone. Aajatzi Josué itomi Nun, iriitaki ñaayita-jironi inampita-jyaaro anta. Irooma maaroni awirokaiti, tikatsi aparoni ariitaa-chani kipatsiki nokasiya-kaawi-takamiri pinampi-jiityaaromi. ³¹ Iriima pitomi-payi pisiyakaan-tawitakari ari inosika-yitakiri owayiriiti, tima iriitaki nariita-kaayi-tajyaari kipatsiki pimanin-takiri awirokaiti. ³² Tima naryaa-masini pinkantajyaa awirokaiti otzisi-masiki pinkama-yitaji-rika. ³³ Tima onkarati 40 osarintsi inkina-kina-waiyitaji piwaiyani-payi anta otzisi-masiki, yaamaakowin-tajyaari ipira-payi. Iriitaki atsipita-jyaaroni okaratzi pipiyatha-waitaka awirokaiti, iroatzi papirotan-takyaari pinkami awirokaiti aka otzisi-masiki. ³⁴ Tima 40 kitaitiri okaratzi paminan-taitarori kipatsi, ari onkarati aajatzi 40 osarintsi patsipi-yitajyaaro okantakaaro pikaaripiro-waitaki: aparoni osarintsi iroowaitaki aparoni kitaitiri. Ari piyotajinari tsika nokanta nowasankitaantzi naaka.” ³⁵ Tima Naaka Pawa, ñaawaita-tsiri. Aritaki nonkanta-jiriri maaroni kaari-piroriiti ikaratzi aapatyaa-wakaain-chari ikisima-waitana. Tima aka otzisi-masiki yapirotajyaa, ari inkamayi-tajiri maaroni.’ ”

g 14.22 apiipii-takirori = yapiitakiro okaratzi 10 h 14.28 Omapiro-tatyaa = Tima omapiro-tatyiyaa nosaiki naaka aka, ari okimitzitari aajatzi, omapiro-tatyaa nonkaman-timiri iroñaaka.

³⁶Tima iroka awishimo-takiriri ikaratzi ityaantakiri Moisés yaminaitiro tsika okantawaita kipatsi, ipiyayitaka irirori yamajiro kaari-pirori ñaantsi, irootaki opoñaan-tanakari Israel-iiti ikisima-waitanakiri Moisés, imaninta-nakiro kipatsi, ti ininti ijatiro anta. ³⁷Irootaki iwamaan-takariri Pawa yokapayi omananakiri mantsiyarintsi, okantakaan-tziro ithaiya-kota-pajaro kipatsi tsika okanta iñaakitziro. ³⁸Iriima Josué itomi Nun aajatzi Caleb itomi Jefone, ti inkamajiiti irirori. Apatziro ikamajiitaki pasini ikaratzi ijataki yaminiro tsika okantawaita kipatsi.

Ipatzimaitakiri israel-iiti

³⁹Ikamantakiri Moisés maaroni Israel-iiti okaratzi awisain-tsiri. Tima antaro iwasiiri-jiitanaka maaroni Israel-iiti. ⁴⁰Okanta okitaiti-tamanaji. Kapichikitaiti itonkaa-jiitanaki otzisiki, ikantajiitzi: “Kaari-piro nokantajiitaka, nonintzi nojajiiti tonkaariki ikasiya-kaakayiri Pawa.” ⁴¹Ikantzi Moisés: “¿Paitama pimpiya-thatantyaarori ikantakaantani Pawa? Tima airo okamiithatzi panta-wityaari aajatzi. ⁴²Airo pijatzi, tima ti intsipatyaami Pawa. Paamaiyaa imatawakimi = kari piwayiri-minthatari. ⁴³Tima ari pimonthaa-kyaari anta Otinkanaawini-satzi aajatzi Owintini-satzi, yapirotzimi = kari iwayiri-tyaami. Tima airo itsipatami Pawa anta, okantakaaro pipiyatha-takari awirokaiti.” ⁴⁴Titzimaita inkimi yokaiti, inintzi intonkajiro otzisi. Iriima Moisés aajatzi itasorintsi-mokoti Pawa, irojatzi isaikaki tsika iwanko-thaanti-jiitaka. ⁴⁵Ari yoirinka-jiitaka Otinkanaawini-satzi aajatzi Owintini-satzi nampiyi-tarori tonkaariki, tima oshiki ikintapaakiri, siyayitanaka pasini. Ipatzima-tanakiri irojatzi anta Sirijaariniki.

Iimaimanitantaki Coré

16 ¹Tzimatsi aparoni Leví-iti ishininka-mirinka Coat, ipaita Coré, itomi Izhar. Yoka Coré tzimatsi mawa yaapatyaani, iriitaki ishininka-mirinka Rubén-iiti, ipaita Datán, Abiram, itomi Eliab. Aajatzi On itomi Pelet. ²Ti inintajiiti ijiwariti Moisés, irootaki yapatotan-takari oshiki jiwari-payi Israel-iiti, iriityitaki iwayitai-tziri ijiwata-kaanti, pinkathataari inayitatzii yokaiti. ³Ikanta yapatojiitaka yokaiti, ijata-sitakiri Moisés aajatzi Aarón, ikantapaakiri: “¡Asiryaa-paakina naakaiti pikimita-kaanta-waitaka awirokaiti nojiwariti! Tima ari itsipatajai Pawa maaroni arokaiti. Ari akaratzi iyosiitakai impira-yitaji. ¿Ipaitema pininantari apatziro awiroka piriipiro-waiti pijiwawintairi ikaratzi yasitari Pawa?” ⁴Ikanta ikimawaki Moisés ikantakiriri, oiyootanaka, otsitoka-paakaro itamako kipatsiki. ⁵Iñaanata-nakiri Coré aajatzi ikarajiitaki, ikantziri: “Onkitaitita-manai kapichikitaiti ari iñaakantiro Pawa itzimi-rika yasitari, itzimi-rika impira-tasorintsitaa-ritaitari, itzimi-rika matironi impiri

ⁱ 16.2 oshiki jiwari-payi = 250 ikarajiitzi

ikaratzi yasitakaariri. Tima apatziro imatiro itzimi-rika iyosiiytakiri irirori. ⁶Awirokaiti ikarajitzi Coré aajatzi irasi itsipa-minthari, pamayitaki onkitaitita-manai pitaa-minto-payi kasankainkari. ⁷Pintiyitaki paamari-minki, pintiyiti kasankainkari, pamakota-kiniri Pawa. Intzimi-rika iyosiitakiri Pawa, iriitakira impira-tasorintsitaa-ritaitari. ¡Tima paasiryaa-paakina awirokaiti!” ⁸Aikiro ikantana-kitziiri Moisés yoka Coré: “Pinkima-jiiti ishininka-mirinka Leví-iti. ⁹Tzimatsi oshiki ashininka-payi Israel-iiti, iro kantacha awirokaiti Leví-iti, imatakimi iyosiiytakimi Pawa pisaiki-motan-tyaariri pantawaitainiri Tasorintsi-thaantiki. ¿Kapichima okantzi-motakami awirokaiti? ¹⁰Iyosiitakimi awiroka Pawa itsipataa-kimiri pirintzi aajatzi ishininka-payi, ari pisaiki-motairi okaakiini. ¿Ipaitama pikisako-niintan-tarori iroñaaka pimpira-tasorintsitaa-riti? ¹¹Tira iri pimaimaniti Aarón, Pawa pikisima-waitaki pitsipa-yitakari pikarajitzi.

¹⁶Ipoña ikantanajiri Moisés yoka Coré, ikantziri: “Airora pipyaa-kotaro awiroka aajatzi pikarajitzi pimpoka-jiiti onkitaitita-manai isaiki-mota-kimira Pawa. Ari isaikityaari aajatzi Aarón anta. ¹⁷Tima aparo-payi yamayitaki itaaminto, intiyitaki kasankari. Ari inkantzi-takyaari irirori Aarón. Impoña pintsipata-nakyaari pikarajitzi oshiki aajatzi Aarón anta isaiki-mota-kimira Pawa.”^j

¹⁸Ikanta yaayitanaki aparo-payi itaaminto-payi, itiyitanaki iwaamari-minkiti, ari itiyitakiro aajatzi kasankari, iwakoyita-paakiro ikyaa-piintai-tzira Tasorintsi-thaanti, itsipayitakari Moisés aajatzi Aarón. ¹⁹Iriima Coré apatojiitaka irirori itsipayitakari pasini oshikitsiri ishininka imontitakaro Tasorintsi-thaanti. Ari okoñaata-paakiri iwaniinkaro Pawa tsika ipiyojiitakara.

²⁰Ari iñaanata-nakiri Pawa yoka Moisés aajatzi Aarón, ikantziri: ²¹“¡Pintainanintyaari yokaiti piyotain-chari. Tima airo noshinta-kaari napirotiri iroñaaka!”

²²Iro kantacha yokaiti Moisés aajatzi Aarón, oiyoojiitanaka kipatsiki, ikantanakiri Pawa: “Asitanarí Pawa, awiroka opanaro nañaantari maaroni naakaiti. ¡Airo piwamairi maaroni yokaiti! ¿Irooma piwamaan-tyaariri ikantakaan-tziro aparoni atziri?” ²³Ari yakanakiri Pawa yoka Moisés, ikantziri: ²⁴“Pinkantiri maaroni pishininka-payi Israel-iiti yintainainintyaari iwanko-thaanti-payi tsika inampitaro Coré, Datán aajatzi Abiram.”

²⁵Ari ikatziyanaka Moisés, ari itsipata-nakari jwayitziriri Israel-iiti, jatanaki tsika isaikajitaki Datán aajatzi Abiram. ²⁶Ikantapaakiri maaroni Israel-iiti ikaratzi saikain-tsiri anta: “Pintainanintyaaro iwanko-thaanti-payi yokaiti kaari-pirori. Airo okantzi payitanakiri okaratzi yasiyitari irirori. Aamaa-sityaa aritaki okantakaan-takimi iyaari-pironka pinkaman-tyaari awirokaiti aajatzi.”

j 16.17 pikarajitzi oshiki = 250 pasini-payi

²⁷Imajiitakiro Israel-iiti ikaratzi tsipa-nampitariri Datán, Abiram aajatzi Coré, yintaina-pithata-nakari. Ari isaikawitari yoka Datán aajatzi Abiram tsika ikyaa-piintai-tziro anta itsipayitakaro iinaiti aajatzi iwaiyani-payi. ²⁸Aikiro ikantana-kitzii Moisés: “Iroka piyotan-tyaariri iroñaaka Pawa itzimi otyaanta-kinari nantayitiro iroka-payi. Tima ti nantasi-waityaaro noninta-kaani-kiini naaka. ²⁹Aririka inkamayitaki yokaiti atziri-payi ikimita-piintara ikamasi-waita, tira naaka ityaantani Pawa. ³⁰Iro kantacha tzimatsi-rika yantakiri Pawa kaari iñaapiintaitzi, aririka onkimita-nakyaaro oparaanka-tyiimi kipatsi, oniyayitakiri ikaratzi añaayita-tsiri jayitaki Sarinka-winiki, ari iyomitaitiri iriyyitakira kisimawaita-kiriri Pawa.”

³¹Ikanta ikaratakiro iñaawaitakiro iroka-payi yoka Moisés, tankanaki kipatsi tsika isaikajiitaki yokaiti. ³²Okimiwaita-nakaro oparaanka-nakitziimi kipatsi. Tima ithonka onyanakiri yokaiti, iwanko-payi, aajatzi ikaratzi aapatyaa-kariri Coré, maaroni okaratzi tzimimo-witariri. ³³Tima ainiro yañaawi-jiita yokaiti, ithonka oniyayitakiri inthompoitatzi kipatsi. Ari ikanta ipyaantakari sarinka-winiki maaroni yokaiti atziri. ³⁴Ikanta iñaakiro kantain-chari, isiyajiitanaka maaroni atziri, ikaimajiitanaki, ikantzi: “¡Thami ajapithatirowí! ¡Aama aritaki onyanakai arokaiti aajatzi kipatsi!” ³⁵Ari ositowa-nakiri paamari osaiki-mota-kirira Pawa, ithonka otaapaakiri atziri-payi ikaratzira taawita-karori kasankainkari.^k

Yapiitakiro Israel-iiti ikisimatantzi

⁴¹Okanta okitaitita-manaji, ikisi-mata-nakiri Israel-iiti yoka Moisés aajatzi Aarón, ikantziri: “Piwamaakiri awirokaiti ashininkaiti ikaratzi yasitari Pawa.” ⁴²Ikanta yapatojiitaka maaroni Israel-iiti ikaratzi kaari ookimotari yantakiri Moisés aajatzi Aarón, yaminajiitaki Tasorintsi-thaantiki, iñaatziiro othonka anaapaakiri minkori, ari okoñaatzi-mota-nakiri iwaniinkaro Pawa. ⁴³Ari ijata-sita-nakiro Moisés aajatzi Aarón apato-mintotsi. ⁴⁴Ari iñaawaitaki Pawa, ikantziri Moisés: ⁴⁵“Pintainanintyaari yokaiti atziri, airo noshinta-kaari napirotiri naaka.” Ari yoiyoojiitanaja aajatzi yokaiti. ⁴⁶Ikantanakiri Moisés yoka Aarón: “Pamakiro taamintotsi, pintiti owaamari-minkiti pomitai-rontsi, pintiti aajatzi kasankainkari. Paanakiro sintsiini tsika ipiyojiitaka Israel-iiti. Pinkowa-kotiri Pawa inisironkai-tairi yokaiti, tima ontyaana-kityii-yaari iyatsimanka Pawa, itanakaro mantsiyarintsi inkimaatsitai-tyaari.” ⁴⁷Imatakiro Aarón yaanakiro itaaminto tsika ikantakiri Moisés. Isiyanaka tsika ipiyojiitaka Israel-iiti. Aritaki itanakaro ikimaatsita-nakaro atziri-payi mantsiyarintsi. Iwapaakiro kasankainkari, ikowa-kotakiri Pawa inisironkata-jyaari Israel-iiti. ⁴⁸Satikanaka niyaankiniki tsika Aarón inaryaa-yitanaka atziri kamanain-

^k 16.35 ikaratzira = 250 atziri

tsiri, tsika isaikayitaki ñaatsiri atziri. Ari awisanakiri mantsiyarintsi owasankitaa-witana-kariri. ⁴⁹Tima oshiki-piro ikaratzi owamaanakiri mantsiyarintsi, ti iyoitiri tsika ikaratzi kamaintsiri aapatyaa-kariri Coré.¹ ⁵⁰Okanta okarata-paaki ikamawi-jiitaka, piyaja Aarón itsipataari Moisés anta tsika ikyaa-piintai-tzira Tasorintsi-thaantiki.

Oshokanaki ikotzikiiri Aarón

17 ¹Ari ñaawaitaki Pawa, ikantziri Moisés: ²“PINKANTA-jiitiri ijiwariti ikaratzi ishininkata-wakaa Israel-iiti yamayitaki aparo-payi ikotzikiiri, isankina-yitakiro iwairo. Onkarati 12 kotzikiirintsi. ³Irooma kotzikiirintsi yasitari ishininka-mirinka Leví-iti, isankinatiro iwairo Aarón. Tima ontzimayiti aparo-payi ikotzikiiri jiwari. ⁴Paanakiro iroka-payi kotzikiirintsi Tasorintsi-thaantiki, piwayitiro osaikakira Tasorintsi-moko, tsika anta noñaakyaami awirokaiti. ⁵Aritaki nonkanta-kaakyaaro oshooki aparoni kotzikiirintsi. Iroka kotzikiirintsi shookatsini irootaki irasi noyosiitani jiwatairini Israel-iiti. Ari onkanyaa airo ikisima-waitan-taami Israel-iiti awiroka-payi.”

⁶Imatakiro Moisés ikantakiri Israel-iiti iroka ñaantsi. Yamayitaki ikotzikiiri aparo-payi ijiwari ikaratzi ishininkata-wakaa, isankina-yitakiro iwairo, onkarati 12 kotzikiirintsi. Arira osaikitakari irasi Aarón. ⁷Ikanta yamaitakiro kotzikiirintsi-payi, yaanakiro Moisés Tasorintsi-thaantiki, iwayitakiro tsika osaikaki Tasorintsi-moko. ⁸Okanta okitaitita-manaji, ikyaa-manaji Moisés Tasorintsi-thaantiki, ñaatziiro ari oshookanaki ikotzikiiri Aarón, tzimaki otyaaki, ari antaikiyitaki okithoki osiwaitakaro pasotziki.^m ⁹Ari yaajirori Moisés maaroni kotzikiirintsi-payi okaratzi iwayitakiri Tasorintsi-thaantiki, ñaakayitairi Israel-iiti. Ikanta yaminayita-wajiro ikotzikiiri jiwari-payi, yaayita-najiro aparo-payi. ¹⁰Ipoña ñaawaitanaji Pawa ikantajiri Moisés: “Papiitiro piwajiro ikotzikiiri Aarón tsika osaikaki Tasorintsi-moko, irootaki iyotanta-yityaari yokaiti thainkan-taniri-payi. Ari onkanyaa iwashaantan-tyaaro ikisima-waitzimi. Tima aririka inkimisanta-yitajina, airo ikamayitzi.”

¹¹Tima imatakiro Moisés okaratzi ikantakiriri Pawa.

Arijiitakani Israel-iiti Otzisiitoniki

20 ²²Ikanta maaroni Israel-iiti, sitowajiiitanaki Tasorinchaariniki tsika ipiyojiita, arijiitaka Otzisiitoniki.

Isiyakaaro maranki iwatzikakotakiri

21 ⁴Ikanta yawisajiitaki Israel-iiti ipoñaanaaro Otzisi-toniki inkinanajiro Inkaariki Kiraankaaro. Itapota-naatyaaro airo

¹ 16.49 oshiki-piro = 14,700 atziri   ^m 17.8 pasotziki = almendra

ikinantanaja iipatsitiki Kiraarini-satzi. Okanta niyaanki-thaki awotsi, ari okantzi-moniin-tapaakari Israel-iiti. ⁵Ari yitanaaro ithainka-matanajiri Pawa aajatzi ikimitaakiri Moisés. Ikantajiitzi: “¿Paita pamanta-waitanari nosaikawita Apitantoniki? ¿Irooma pamantanari piwamaina otzisi-masiki? Ti noñaajiro opaita nirayitajiri aajatzi noyaari. ¡Asiryaakina okaratzí nowapiin-takari!”ⁿ ⁶Ari ityaantaki Pawa oshiki kipiari maranki, yatsika-paakiri. Tima oshiki Israel-iiti kamaintsiri. ⁷Ijajiitaki isaiki Moisés, ikantapaakiri: “¡Moisés! Nokaaripiro-tzimotakiri Pawa, okantakaaro nothainka-mawai-takiri aajatzi nokimitaakimi awiroka. Pinkantajiri impyaajiri maranki, ti noninti noñiiri.” Ari yamanakotairi Moisés maaroni ishininka-payi. ⁸Ari ikantzi Pawa: “Piwitsiki kimityaarini kipiari maranki, piwatzika-kotiri jinoki. Aririka yatsikanti maranki, yaminiri kimityaarini iwatzika-koitakiri, aritaki yawisakoyitanaji.” ⁹Yaaki Moisés asiro kitirita-tsiri iwitsikaki kimitariri maranki, iwatzika-kotakiri. Ikanta yatsikantzi maranki, yaminai-tziro iwatzika-koitakiro kimitariri, awisakoyitanaji.^o

¹⁰Ikanta yawisajiitaki Israel-iiti, iwanko-thaanti-jiiitapaja Misinanchaariniki.

Yapiroitakiri pinkathari Sehón

²¹Okanta apaata ityaantaki Israel-iiti jatatsini iñiiri iwinkathariti Tonkaarisatzi, paitachari Sehón, inkantiri: ²²“¡Pinkathari! Ari piñaayi-tawakina nonkina-jiiitapaaki pipatsitiki. Ti iro nompokasiti piwankiri-payi, pichochokiti-payi, airo nirawai-tanaki aajatzi poonkanari pinijaati-payi. Apatziro nompampi-thatakiro awotsikitaki awotsi, irojatzi nawisan-tanakyaari tsika owiraa pipatsiti.” ²³Titzimaita ininti pinkathari Sehón inkinimotiri Israel-iiti iipatsitiki. Yapatota-nakiri iwayiriti, jataki iwayiri-tawakyaari Israel-iiti otzisi-masiki. Imonthaakari Aatzikaitoniki, ari iwayiri-taitakari Israel-iiti. ²⁴Ikanta ipiyawin-tanaka Israel-iiti, yapirota-nakiri iwisinakiri iwayiriti Sehón. Yayitakiri maaroni tsika owiraayita iipatsiti. Opoñaanakaro Poimaariniki irojatzi Sakochoaroniki. Ariitakaro owiraa-thapita iipatsiti ñaapiroriiti Pityaankaarini-satzi. ²⁵Ari okanta yaanta-karori Israel-iiti maaroni inampiiti Tonkaarisatzi. Inampitakaro otzinkami inampiiti ipaitai-tziri Kaawini, tima ithonka-kiro inampiyi-tantakaro yanini-payi nampitsi-payi tzimatsiri anta.

Ityaantaki Balac kaimirini Balaam

22 ¹Awisajii-tanaki Israel-iiti, iwanko-thaanti-jiiitapaja owintini-pathatzi iipatsitiki Athataa-wini-satzi, othapyaaki Owaryiinkaarini, imontita-paakaro Kasiryaari. ²Tima iñaakiro Balac,

ⁿ 21.5 nowapiin-takari = pan   ^o 21.9 asiro kitirita-tsiri = bronze

itomi Zipor, tsika ikanta Israel-iiti yapirotan-takariri Tonkaarisatzi. ³Antaro itharowanaki Athataa-wini-satzi itharowantari Israel-iiti, tima ishiki ikarajitaki Israel-iiti. ⁴Ari ikinkitha-waitakaa-nakiri Athataa-wini-satzi yantari-konati-payi Maimani-wini-satzi, ikantziri: “Ari inthonki-takayiro aipatsiti yoka atziri-payi, isiyaari vaca ithonkiro iwaro katarosi.” Tima yoka Balac itomi Zipor, iriitaki iwinkathariti Athataa-wini-satzi.^p ⁵Ityaantaki jatatsini iñiiri Balaam itomi Beor, nampitarori Ñaawya-winiki othapyaaki Antaraani iipatsitiki Shininkawini, inkantiri: “Ikyaaki anampiki atziri-payi sitowaa-tsiri Apitantoniki, tima ithonka yanaapaakiro aipatsiti, imontita-paakaro nonampi iwanko-thaanti-yitapaaka. ⁶Pimpokanaki sintsiini, pintakishiri yokapayi atziri, omapiro-tatziri otzimi isintsinka, yanaakina naaka-payi. Onkamintha nomisitowajiri naaka noipatsitiki, aririka nowayiri-takyaari. Iro kantacha, noyotzi naaka ikaratzi pintasonka-wintiri awiroka, aritaki omatakya. Iriima ikaratzi pitakisa-yitziri awiroka takisaari inkantya.”

⁷Jatanaki antari-kona-payi Athataa-wini-satzi, aajatzi antari-kona-payi Maimani-wini-satzi yaayitanaki impinatiriri ñaawyataniri. Arijiitaka isaiki Balaam, ikamanta-paakiri ikantawa-kiriri Balac. ⁸Ari ikantzi Balaam: “¡Arí! Osaikira nonkantimi opaita-rika inkantinari Pawa. Pimaawaiti.” Ari imaajii-tapaaki inampiri-payi Athataa-wini-satzi iwankoki Balaam. ⁹Ari iñaakakari Pawa yoka Balaam, isampitakiri, ikantziri: “¿Paitama pitsipa-yitakari piwankoki?” ¹⁰Yakanaki Balaam, ikantzi: “Ityaantani inayitzi Balac itomi Zipor, iwinkathariti Athataa-wini-satzi, ipokatzi, ikantana: ¹¹‘Yokapayi atziri-payi sitowaa-tsiri Apitantoniki ikyaaki anampiki ithonka yanaapaakiro aipatsiti. Pimpokanaki sintsiini, pintakishiri yokapayi. Onkamintha nomisitowajiri naaka noipatsitiki, aririka nowayiri-tyaari.’” ¹²Ari ikantzi Pawa: “¡Balaam! Airo piyaatziri pokantsiri. Airo pimisha-waitziri yokaiti, notasonka-wintani naaka inayitzi yokapayi.” ¹³Okanta okitaiti-tamanaji ikantakiri Balaam inampiri-payi Balac: “¡Ayomparí! Pimpiyi pinampiki, ti ininti Pawa noyaata-nakimi.” ¹⁴Ari ipiyajitaja inampiri-payi Athataa-wini-satzi inampiki tsika isaiki Balac, ikantapajiri: “¡Pinkatharí! Ti ininti iyaatina Balaam.”

¹⁵Yapiitakiro Balac ityaantzi pasini inampiri-payi, oshiki ikarajitaki, omapiro yiriiprotzi yokaiti. ¹⁶Ijajitani iñiiri Balaam, ikantapaakiri: “¡Ayomparí! Pinkimiro iñaani nowinkathariti Balac itomi Zipor, ikantzimi: ‘Nonintzi pimpoki piñiina. ¹⁷Aritaki nompina-takimi oshiki, ari nantakimiro onkarati pinkantinari. Pimpoki iroñaaka, pintakishiri yokaiti atziri-payi.’” ¹⁸Yakanakiri Balaam ityaantani-payi Balac, ikantziri: “Onkanta-wityaa impinaromi Balac iwinkathari-pankoti tsika

^p 22.4 vaca = buey

ijaikitaki kiriiki, aajatzi ooro, airo nopiyathatari Pawa, airo nanaakayiro nantiro inintakayinari, ti onkamiithati kapichiini nanaakayiro.

¹⁹Iro kantacha, pimaawai-tapaaki awiroka, noñaawakiro opaita-rika inkanta-jinari tsitiniriki Pawa.” ²⁰Okanta tsitiniriki, iñaakaajari Pawa yoka Balaam, ikantakiri: “Tima awiroka ipokasi-jitzi yokapayi atziri yaanakimi, piyaata-nakiri. Iro kantacha ontzimatyii pantiro onkarati nonkantimiri naaka.”

Iiñaawaitaki ikyaakoitani

²¹Okanta isaakita-manaji Balaam, iwankita-nakiniro saika-mintotsi ikyaakoitari. Iyaatanakiri inampiri-payi Athataa-wini-satzi.^q

²²Iro kantacha antaro ikisanaka Pawa ijatanaki Balaam. Iyaawin-takiri awotsiki Imaninkariti Pawa impiyata-wakyaari. Pokaki irirori Balaam ikyaako-takaro ipira, itsipatakari apiti impiratani.

²³Oñaapaakiri ikyaakoitari Imaninkariti Pawa, ikatziyaka awotsiki yairikakiro iwisa-minto, timpaawi-tanaka ikyaakoitari. Ipasata-nakiro Balaam ikyaakoitari inintzi ompampi-thatiro awotsi.

²⁴Yapiitakiro Imaninkariti Pawa itzikawakiri tsika okaamanchakitzi awotsiki, tsika itanto-taitziro apitiroki onampi-naki. Irootaki awotsi jatachari pankirintsi-masiki iraitziri. ²⁵Ari oñaapajiri aajatzi ikyaakoitari Imaninkariti Pawa, otzitanaka tantotsiki, anawyaakiri iporiki Balaam. Ari yapiita-nakiro ipasatziro ikyaakoitari. ²⁶Aikiro iwaaniin-tanakityaa Imaninkariti Pawa okaamanchaki-pirotsi awotsi, tikatsi onkini ontimpai ikyaakoitari, ti onkanti onkini yampatiki aajatzi irako-piroki. ²⁷Okanta oñaapajiri ikyaakoitari Imaninkariti Pawa, naryaanaka osaawiki. Antaro ikisanaka Balaam, ipasatan-tanakaro inchakii. ²⁸Ikantakaakaro Pawa, ñaawaitanaki ikyaakoitari, okantanakiri Balaam: “¿Tsikama nokantzimika naaka pipasawai-tantanari, tima mawa papiitakiro pipasatakina?”

²⁹Yakanakiro Balaam ipira, ikantziro: “Iro nopasatan-tamiri pithainkakina. Ari ontzimimi nosataa-minto, nosataa-kimimi.” ³⁰Ari okantzi ikyaakoitari: “¿Kaarima naaka pipira pikyaakota-piintari? ¿Arima nokanta-piintzimi pikyaakotana?” Ikantzi Balaam: “Ti.”

³¹Ikantakaakaro Pawa iñiiri Balaam ikatziyaka Maninkari awotsiki yairikakiro iwisa-minto. Ari ityiirowanaka Balaam, yoiyootanaka osaawiki ipinkatha-tanakiri. ³²Isampita-nakiri Imaninkariti Pawa, ikantziri: “¡Balaam! ¿Ipaitema pipasawai-tantarori pipira, tima mawa papiitakiro pipasawai-tziro? Tima naaka pokaintsi nompiya-tyaami, tima kaari-pirori pinkantzi-motakana noñaakimi. ³³Iro pipira ñaapaakina, mawa apiitakiro

^q 22.21-33 ikiyaakoitani, ipira = asna

otimpaa-pithatana. Airomi otimpaami, nowamaa-kimimi awiroka, irojatzí añii iroori.”³⁴ Ari yakanakiri Balaam Imaninkariti Pawa, ikantziri: “¡Nokaaripiro-tzimotakimi! Ti noyoti awirokatakí otzikanari awotsiki. Iro kantacha, kaari-piro-rika okantzi-motakami nantziri, iroñaaka nompiyanaji.”³⁵ Ikantzi Imaninkariti Pawa: “¡Balaam! Piyaata-nakiri ityaantaitani-payi. Iro kantacha onkarati nonkanta-yitimiri naaka, irootakí piñaawaitiri awiroka.” Irootakí iyaatan-tanakiriri Balaam inampiri-payi Balac.

³⁶Ikanta ikimaki Balac pokaki Balaam, jatanakí imonthaawakyaari otzinkamiki inampiki Athataa-wini-satzi, saikatsiri othapyaaki Poimaarini, tsika owiraa-thapita iipatsiti.
³⁷Ikantawakiri: “¡Balaam! Nontyaantakí chapinkí kaimimini. ¿Paitama kaari pipokanta piñiina? ¿Pisiyakaantzi airo noimosirinkimi? ³⁸Yakanakí Balaam, ikantzi: “¡Pinkimi niyomparí! Aritakí pokakina noñiimi. Iro kantacha ti ontzimi-motina nosintsinka noñaawai-tantyaarori okaratzi nonintziri naaka. Apatziro noñaawaitiro onkarati inintziri Pawa.”³⁹ Ikanta Balaam itsipatakari Balac jaitijitakí Awotsiki-winiki. ⁴⁰Ari iwamaakaan-tapaakí Balac ipiraitari-payi. Ityaantakí yaita-nakiniri Balaam aajatzí inampina-payi.”

⁴¹Okanta okitaiti-tamanaji, yaanakiri Balac ikaimakaantani Balaam anta Inkani-wirii-toniki. Ari yaminako-takiro okoñaatakí iwanko-thaanti-jitaka Israel-iiti.

Iiñawaitakiro Balaam iiyomitaakiriri Pawa

23 ¹Ari ikantanakí Balaam: “Piwitsikina aka 7 pomitai-rontsi. Piwamaina 7 kiripiri vaca aajatzí 7 pasini ipiraitari.”^s ²Imatakiro Balac okaratzi ikantakiriri Balaam. Ari itsipatakari Balac yoka Balaam ipomitakiri aparóni kiripiri vaca, aajatzí aparóni ipiraitari okaratakira 7 pomitai-rontsi. ³Ikantzi Balaam: “¡Pinkatharí! Ari pisaika-wintawakiri pipomitani. Nojatawaki naaka, onkamintha imonthai-yaana Pawa. Aritakí nonkaman-takimi awiroka onkarati inkantinari.” Jatanakí Balaam ikinakiro opitziryaa-masitaka otzisi.

⁴Ikanta imonthaakari Pawa yoka Balaam, ikantzi Balaam: “¡Pawá! Nokantakí iwitsikaiti 7 pomitai-rontsi, nopomitakí aparóni vaca aajatzí aparóni ipiraitari okaratakira 7 pomitai-rontsi.” ⁵Ari ikantakaakaro Pawa iyotiro Balaam iñaawaitiri, ikantakiri: “Pimpiyi isaikakí Balac, pinkamantiri okaratzi nokanta-kimiri naaka.” ⁶Ari ipiyaari Balaam iñaapajiri Balac isaikawin-tziri ipomitani, itsipayi-takari inampiri-payi

^r 22.40 ipiraitari-payi = vaca-payi, oisha-payi   ^s 23.1-2 vaca = becerro, ipiraitari = oisha = carnero

Athataa-wini-satzi. ⁷Ari iñaawai-tanakiro Balaam iyotakayi-takiriri ñaantsi, ikantanaki:

Nopoñaakaro Tonkaariitoniki yamakina Balac,
Nokinapaakiro otzisi-masiki tsika isitowa-piintzi ooryaatsiri,
ikaimakaan-takina Iwinkathariti Athataa-wini-satzi, ikantakina:

“¡Pimpoki, pintakishiri Israel-iiti!

¡Pimpoki, pimishatiri icharini-payi Jacob!”

⁸ ¿Paitama nontakisan-tyaariri naaka kaari inintzi Pawa intakisaitiri?

¿Paitama nomisha-tantyaariri naaka kaari imishatzi irirori Pawa?

¹⁹ Tima yoka Pawa, ti isiyaari atziri-payi thaiyawaari,

Ti inasityaaro okaratzi ikinkithasiri-takari.

Aririka inkanti: “Iroka nantiri.” Aritaki yantakiro.

Imonkara-tziro maaroni ikasiya-kaantziri.

²⁰ Ikantai-takina naaka nontasonka-wintanti.

Tima imatakiro Pawa itasonka-wintantaki irirori, airo nomatajiro naaka noipyaa-ñaani-tajiri.

²¹ Ti iñiitajiro iyaari-pironka icharini-payi Jacob,

Ti iñiitajiro aajatzi ikowiinka-takowaitzi ishininka-payi Israel-iiti.

Tima yasi iwiro itsipata-piintakari Iwawani.

Iriitaki itharowin-tapiin-takari iwinkathari-titaari.

²² Tima yoka Pawa, amajiriri isaikawitaka Apitantoniki,

Otzimimo-tziri isintsinka osiyaaromi isintsinka katsi-mari-payi.^t

²³ Tikatsi ompaitzi-motyaarini icharini-payi Jacob takisaantsi,

Tikatsi ompaitzi-motyaari Israel-iiti mishataantsi.

Iroñaaka ankanta-taitiri Israel-iiti:

¡Oshiki yantzimota-kimiri Pawa kaari iñaapiin-taitzi!

²⁴ Ikimitakari kashikari yokaiti,

Ikatziya yasaryaanta.

Airo imorinka irojatzi yatsikan-takyaariri yatsikani.

Iiranakiro iriraani iwamaani-payi.

²⁵ Ari ikantanaki Balac: “¡Balaam! Ti pinintatyii pimishatiri, airo pitasonka-wintairi aajatzi.” ²⁶ Ikantzi Balaam: “¡Balac! Tima nokantzi-takami: ‘Onkarati inkantinari Pawa, irootaki nantiri.’ ”

Yawintaakari Israel-iiti pawaniro Paraankaitoniki

25 ¹ Ari isaikajii-tapaaki Israel-iiti anta Inchatoniki. Imayimpi-waiyi-takiro Athataa-wini-sato. ² Okaimakiri Israel-iiti intsipa-tyaaro opomitziniri atsipita-kaari pawaniro-payi. Yakyoo-tapiin-takiro Israel-iiti. Ipinkatha-waitakiri owawa-niroti-payi. ³ Ari okantakari ikimisan-tantakariri Israel-iiti pawaniro Inkaniwiri anta Paraankaitoniki. Irootaki ikisanta-nakariri Pawa yoka Israel-iiti.

^t 23.22 katsi-mari-payi = búfalo

⁴Ari ñaanata-jiriri Pawa yoka Moisés, ikantajiri: “¡Moisés! Papatotiri maaroni ijiwariti-payi Israel-iiti, pisitzika-yitiri yokapayi osaikira, intaina-ryaajyaari nomasirinka maaroni Israel-iiti.” ⁵Ipoñaa ikaimakiri Moisés pasini ijiwariti-payi Israel-iiti, ikantakiri: “Piwamairi ashininka-payi ikaratzi aapatyaa-kariri pawaniro Inkaniwiri saikatsiri Paraankaitoniki.”

⁶Ikanta aparoni ishininka Israel-iiti yamaki Maimani-wini-sato tsika yapatojiitaka ishininka-payi, ñaawakiri Moisés, aajatzi maaroni Israel-iiti isaikajiitzi iraako-wajjiita iriroriiti ikyaapiin-taitzira Tasorintsi-thaanti. ⁷Ikanta ñaawakiri irirori Finees itomi Eleazar icharini Ompira-tasorintsi-taari Aarón, isitowa-sitanakiri ipiyojiitaka ishininka, yaanakiro iwisa-minto. ⁸Ijatasitakiri yoka ishininka tsika iwanko-thaanti-yitaka ishininka-payi, isataakiri imotyaa-ki apitiroiti, sirampari aajatzi kooya. Aripaiti okarata-paaki mantsiyarintsi owamaayi-takiriri Israel-iiti. ⁹Tima oshiki-piro ikaratzi Israel-iiti owamaakiri mantsiyarintsi.”

Ikisawintaja Israel-iiti

31 ¹Ari ñaanatajiri Pawa yoka Moisés, ikantajiri: ²“Paanakiri maaroni Israel-iiti inkisawin-tajyaa, ijati iwayiri-tajyaari Maimani-wini-satzi. Aririka pimatakiro, aritaki pintsipa-siri-tajyaari piwaisatziti-payi.” ³Ikaimakiri Moisés maaroni ishininka-payi, ikantakiri: “Piwitsika-yitajyaa awirokaiti, pijati pinkisa-wintajyaa piwayiri-tyaari Maimani-wini-satzi, tima irootaki inintakiri Pawa.”

⁷Imatakiro iwayiritari Maimani-wini-satzi, yapirotakiri iwamaakiri maaroni, imatakiro okaratzi ikantakiriri Pawa yoka Moisés. ⁸Ari ikaratzi iwamaanakiri iwinkathariti-payi Maimani-wini-satzi. Yoka ipaitawi-jiita: Evi, Requiem, Zur, Hur, Reba. Tima inkarati 5 pinkathari iwamaakiri. Iwisa-nakiri aajatzi Balaam itomi Beor. ⁹Ithonka-nakiro Israel-iiti inosikana-nakiro kooya-payi Maimani-wini-sato, yaayita-nakiri iinchii-rikiti. Ari ikaratzi yaanakiri ipira-payi, i-vaca-ti aajatzi iwaararo-payi, maaroni.

¹⁵Ari ikantawajiri Moisés ishininka-payi: “¡Ashininká! Ipaitama kaari piwamaantaro iroka-payi kooya? ¹⁶Irooyitaki iyomitaa-naari Balaam kantakaan-takirori ikaaripiro-tzimotan-takariri ashininka-payi Pawa anta Paraankaitoniki. Irootaki iwasankitaan-takariri Pawa ashininka-payi ikamanta-yitakari.”

^u 25.9 oshiki-piro = 24,000